

het aantrekken van de vogels door hun contactgeluiden te laten afspelen. Enkele pogingen met het plaatsen van kleine luidsprekers gekoppeld aan een cassettespeler vielen tegen.

Vorig jaar was er in de Arme Klarenstraat voor het eerst een nestbak die bezocht werd. Van broedsucces konden we echter nog niet gewagen.

Ook dit jaar bleef het in de meimaand opvallend stil rond de nestbakken. Op 22 juni organiseerden we voor de 3° jaar op rij een telavond van vliegende gierzwaluwen, die wegens het koude zeer winderige weer niet echt een succes te noemen was. Toch werden toevallig een aantal aanvliegende gierzwaluwen gezien bij onze nestbakken (St. Jozefskerk, Barnum).

In de daarop volgende dagen deden we een meer systematische inspectie van de kunstnesten die in Roeselare verspreid hingen. En bingo. Op een warme voormiddag was er volop geroep van jongen uit de 3 nestbakken in de Kattenstraat (wellicht 6 bezette nesten!), waarbij oudervogels ook hun traditionele broedholten in spleten onder de dakgoot opzochten. Deze kolonie verdubbelde zowat in aantal broedparen. Idem voor de bakken in de Lindenstraat (minstens 2 nesten), het Polenplein, de Arme Klarenstraat en de reeds eerder vermelde plaatsen. Het viel tevens op dat vrij veel gierzwaluwkoppels erg verspreid in de stad nestelen.

Goed nieuws ook vanop de kerktoren van Wakken, waar we 2 jaar geleden tijdens restauratiewerkzaamheden met verticale aanvliegplankjes de holten in het metselwerk afdekten. Ook hier werden ze door de vogels in gebruik genomen. Benieuwd hoe het met de betonnen inbouwbakken in Ledegem en Ingelmunster gesteld is.

Blijkbaar doen de vogels er een hele tijd over om de bakken te leren kennen. Eens dit lukt, gebeurt de bezetting vrij snel. Dit lijkt erop dat ze vlug van elkaar leren. We vragen ons af of ze bewust onze bakken verkiezen boven hun traditionele, vaak minder veilige nestplaatsen.

Het aanvliegen naar de onderaan gelegen nestopening doen ze moeiteloos. Hiermee hebben zeker spreuwen grote moeite, want nergens hebben we ze aangetroffen. Wel vonden we bij een nestbakcontrole in de vorige winter enkele keren huismussennesten (Klein Seminarie Rustoord) en een mislukt broedsel van pimpelmees, zelfs op meer dan 10 m hoogte.

Dit klinkt alles bijeen veelbelovend voor deze typische zomerstadsbewoner en het wordt benieuwd uitzien naar volgend jaar!

Piet

Betere tijden voor Huis – en Boerenzwaluwen?

In het lentenummer van Door Weer en Wind vernam je dat via de Milieuraad de gemeente Roeselare een subsidiereglement goedkeurde voor beter bescherming van huis- en boerenzwaluwnesten. Een zestal leden van Natuurpunt Mandelstreke namen de controle van de aanvragen voor hun rekening.

Een korte voorbeschouwing.

Tegen de verwachtingen en scepsis in is er ruime respons gekomen op de bekendmaking via lokale bladen en landbouwtijdschriften. In het totaal kwamen er 38 aanvragen binnen, waarvan er 37 ontvankelijk waren. Het totale aantal nestelplaatsen op het grondgebied Roeselare is zeker nog groter, wat we onderweg tijdens de bezoeken opmerkten aan vliegvlugge jongen, verder weg van de bezochte sites.

Tijdens de maanden juni, juli en augustus bezochten we de verschillende localities, om het aantal bezette nesten en het broedsucces na te gaan. Bij de controlebezoeken verliepen de contacten uitstekend: de eigenaars waren niet alleen te spreken over de financiële steun, maar ook met de aanwezigheid van de zwaluwen waren ze begaan. Dit resulteert zeker in een betere nestbescherming, wat we ook ter plaatse konden vaststellen.

De gesprekken met huurders/eigenaars leerden ons we vaak de tendens ten opzicht van de voorgaande jaren. Vooral bij landbedrijven was met het erover eens dat er sinds 20 jaar een zeer sterke afname is opgetreden van het aantal nestelende zwaluwen. Dikwijls is het volledig afsluiten van stallingen en gebouwen hiervan een van de oorzaken.

Voor wat boerenzwaluwen betreft kunnen we algemeen stellen dat er de laatste jaren een status quo is, bij huiszwaluwen een lichte vooruitgang sinds vorig jaar. Ontgoochelend is het te vernemen dat er bij deze laatste soort nog steeds nesten tijdens het broedseizoen verwijderd worden. Waar mogelijk stelden we het aanbrengen van mestplankjes voor, wat op enkele plaatsen ook daadwerkelijk gebeurde.

Resultaten per soort.

Boerenzwaluwen.

Bijna zonder uitzondering, zoals zijn naam laat uitschijnen, broedden die in stallingen. In het totaal bezochten we 29 adressen, en allen met bezette nesten. In het totaal waren er 118 bewoonde nesten wat een gemiddelde koloniegrootte geeft van 4,07 nesten per site. Hierbij waren een aantal koppels aan een tweede legsel toe (met eieren of jongen op het nest). In enkele nesten vonden we dode halfwas jongen.

Bij de overjaarse nesten bleken er enige door winterkoningen volgebouwd, ook mussen en een merelstel maakten gebruik van de steunplaats die de oude nesten verschaften.

Later willen we de kaart met de locaties publiceren, maar nu al merken we dat de meeste boerenzwaluwen aan de Westrand van de stad komen nestelen, buiten de R32 (grote ring).

Huiszwaluwen.

Deze soort heeft een veel duidelijker meer beperkte ruimtelijke spreiding en is uitgesproken kolonievormend. Wanneer ze verder voedsel zoeken gebeurt dit vaak op grote hoogte waardoor ze op andere plaatsen in de stad nauwelijks te zien zijn. Er zijn slechts 2 kolonies aan de N en NW zijde van de stad: in het Biezenhof en in het MPI St. Idesbald langs de Ziltten. Enkele jaren geleden was er nog een vestiging op zeer grote hoogte (meer dan 25m) tegen een veevoederfabriek langs de vaart.

We hebben vrij exacte gegevens voor de Ziltten, waar dit jaar 63 koppels tot broeden kwamen. Dit is een vooruitgang van ruim 10% in vergelijking met vorig jaar. De nesten bevinden zich hier bijna alle op 7 tot 10 m hoogte, onder een ruim overstekende betonnen dakgoot. Er is een voorkeur voor de zuidzijde (ruim 50 % van de nesten) gevolgd door de noordkant, en heel wat minder aan de westzijde. De oostzijde is nauwelijks gebruikt.

In het Biezenhof, dat reeds ruim 15 jaar door huiszwaluwen bezocht wordt, gaat het om 16 gecontroleerde nesten. Het totale aantal moet ruim 20 nesten bedragen, maar niet iedereen deed een aanvraag en een systematische controle is niet gebeurd. Hier is nog werk aan de winkel, omdat enkele bewoners de huiszwaluwen nog steeds als lastposten – lees kakposten – beschouwen. Nesten in aanbouw of zelfs met eieren en jongen worden soms nog genadeloos afgeschraapt. Een informatie campagne moet hier beslist vruchten afwerpen. Gelukkiger bezitters kozen vaak voor het gebruik van mestplankjes, wat geen hinder oplevert. Soms wensten bezitters helemaal geen verstoring om het broedsucces maar niet te hypothekeren. De tijdelijke troep werd er dan graag bijgenomen.

Ook op deze laatste locatie kiezen de huiszwaluwen voor de nestbouw onder een witte betonnen dakgoot, georiënteerd op het oosten, en tegen onbehandelde bakstenen muren. In het meest recente nummer Natuur.oriolus, jg. 72 nr.2 over nestplaatskeuze bij huiszwaluwen in Limburg wordt dit bevestigd. Ik citeer uit de samenvatting:

Huiszwaluwen hebben een grote nieuwvrees, en de meeste kolonies zitten al tientallen jaren op dezelfde traditionele plaatsen. Verder: Huiszwaluwen hebben een sterke voorkeur voor een dakoversteek in een bleke kleur, liefst in contrast met een wat donkerdere muur. ... Nesten worden niet graag gebouwd tegen

gevels op het westen en het noordwesten, en in iets mindere mate worden ook gevels op het noordoosten gemeden.

Over het broedsucces kunnen we voorlopig niet veel kwijt, alleen stelden ook hier vast dat een aantal koppels aan een tweede broedsel toe waren. Opvallend ook was de zeer late start met nestbouw op enkele plaatsen in het Biezenhof (rond 1 juli), wat er kan op wijzen dat ze elders verstoord geweest zijn. Om op te volgen in 2007.

Het subsidiereglement blijft ook voor volgende jaren voorzien. Hierdoor kunnen we veel duidelijker de evolutie opvolgen, en ingrijpen waar mogelijk. Wie zich geroepen voelt om aan de controlebezoeken mee te werken, neemt contact met Wim Marichal of Piet Desmet.

Piet

IV. NATUURBELEID

De zon als energiebron (deel 2)

Terloops gezegd

Het is logisch dat een zuidgericht dak ideaal is. Maar toch, panelen op een dak, dat pal zuidwest staat, zullen nog steeds een rendement van meer dan 95% t.o.v. de ideale situatie hebben.

Helling van het dak ? Nominaal tussen de 25 en de 50°. Zelfs een plat dak is heel goed bruikbaar.

Het is belangrijk te weten dat een netgekoppelde installatie niet werkt als het elektriciteitsnet uitvalt. Meer nog: ze mag niet werken en dat is logisch. Het is ondenkbaar dat bij een defect aan het openbare net toch nog lokaal elektriciteit geproduceerd zou worden. Dit zou de veiligheid van de technici die de herstellingen uitvoeren in het gedrang brengen.

Opbrengst

In België levert een PV zonne-energie-installatie van 1 kWp per jaar 800 tot 900 kWh op. (Voor alle duidelijkheid: zonnepanelen van bvb. 1 kWp leveren in volle zon 1 kW). Dit is afhankelijk van de oriëntatie en temperatuur van de panelen en ook van de locatie. Identieke installaties zullen aan de Belgische kust beter presteren. Zonnepanelen zijn in wezen *lichtpanelen* en maken ook uit diffuus licht energie. Er is aan de kust – op jaarbasis – meer diffuus licht dan in het binnenland. Verder betekent een schitterende zomer niet noodzakelijk een schitterende energie-opbrengst. Zo kan een zonnepaneel op een heldere winterdag, in een besneeuwd landschap, beter presteren dan op een snikhete zomerdag, tenminste als de zon er loodrecht op staat. Dit komt omdat de temperatuur van de panelen het rendement nadelig beïnvloedt.

Voor een huishoudelijke elektriciteitsverbruiker heeft het weinig zin om meer elektriciteit te produceren met zonnepanelen dan nodig voor eigen verbruik. Om het eigen jaarlijks elektriciteitsverbruik te compenseren met zonne-energie is een installatie nodig met een vermogen (in kWp) van ongeveer 0.8 keer het gemiddelde jaarverbruik in kWh. Bedenk: een opstelling van 1 kWp betekent een oppervlakte van ongeveer 8 m² panelen. Het dakoppervlak vormt soms de beperkende factor. Er moet rekening gehouden worden met het écht bruikbare dakoppervlak. Factoren die daar meespelen zijn uiteraard de oriëntatie maar ook mogelijke *beschaduwing* van de panelen: zoals bijvoorbeeld bomen, andere gebouwen en schoorstenen. De ervaring leert dat het niet zozeer gaat over *hoe groot moet mijn installatie zijn* maar wel over *hoeveel plaats is er beschikbaar*. Dan wordt het puzzelen om zoveel mogelijk panelen - afhankelijk van hun afmetingen - op het dak te krijgen. Dit hoeft u zeker niet zelf te doen. Hiervoor kunt u een specialist inschakelen, zoals Ecostream. Zij berekenen precies hoeveel panelen u kunt plaatsen en wat de opbrengst aan elektriciteit hiervan is.

Wat kost het?

We houden het voorbeeld hier bescheiden. Een installatie van 2 kWp, ongeveer 16-18 m² aan panelen, kost op een gebouw, ouder dan vijf jaar, ongeveer 15730 €. Dit is een schatting en is afhankelijk van het soort dak, de locatie, en zo meer. Bedoeling is enkel om een idee te geven over welke orde van grootte van prijzen er gedacht moet worden. Kan je er dan wat aan verdienen? Heel zeker!